

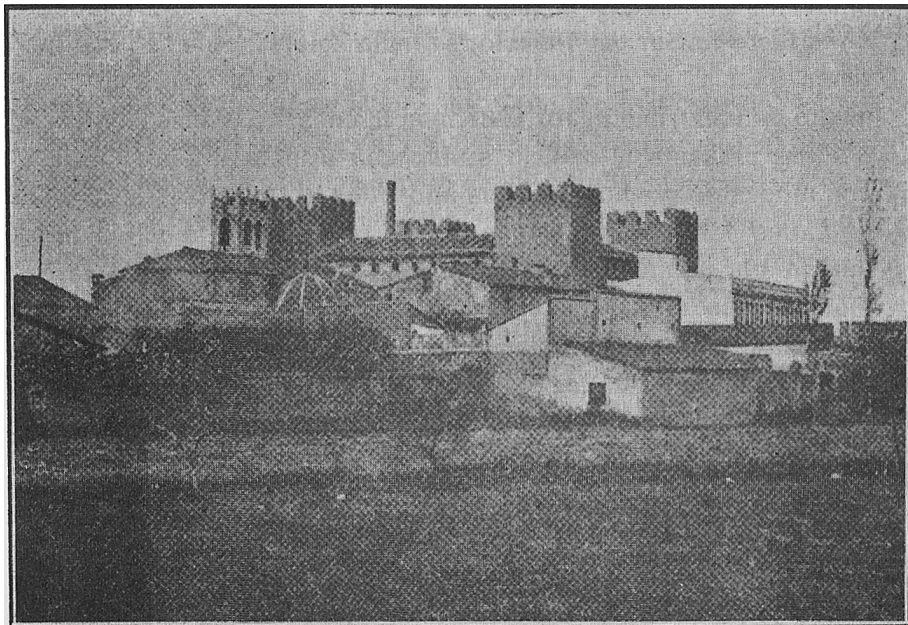
Julio Giménez Llorca, propietari del Castell d'Alaquàs (1889-1918)

UN PERSONATGE A DESCOBRIR

Un dels capítols més fascinants de la història del Castell-Palau d'Alaquàs és el que fa referència als seus propietaris; a les persones que, des del moment de la seua construcció i fins al de l'adquisició i ocupació públiques, en gener de 2003, el varen posseir i es varen preocupar poc o molt de conservar-lo (i alguns també de maltractar-lo). Cada persona és un món, i expressa les seues dèries i preferències de moltes i diferents maneres, com per exemple modelant els objectes que manipula i/o els espais que ocupa. Per això, si aspirem al ple coneixement del nostre primer edifici civil, serà bo que estudiem la biografia dels seus antics posseïdors. Perquè la història dels edificis és, també i en gran part, la de les persones que n'han determinat usos i estètiques.

D'aquesta manera, un dels noms propis més units a la trajectòria contemporània del Castell –i tanmateix més ignot– és el de Julio Giménez Llorca¹, que hi ocupa una posició certament singular per tractar-se del primer propietari del palau no vinculat al senyoriu d'Alaquàs. La figura de Julio Giménez ens havia resultat, fins fa ben poc, pràcticament desconeguda; i és així que l'única dada seua que coneixíem era que posseï l'edifici durant els darrers anys del segle XIX –ignoràvem, però, el moment exacte de l'adquisició– i fins al 15 de març de 1918, que és la data en què en traspassà la propietat a Vicente Gil Roca, l'empresari que, segons tots els indicis, tenia en ment enderrocar-lo –i no sols en ment: li arribà a demolir una torre!

¹ En la documentació que he manejat, tant manuscrita com editada, el primer cognom del nostre protagonista apareix escrit, de manera indistinta, amb les formes «Giménez» i «Jiménez». En el treball, però, opte per «Giménez», que és com tenen la tradició de grafiar-lo els seus descendents.

Vista general de la vila d'Alaquàs des de la carretera de València a Torrent. Fotografia extreta del volum *El palacio señorial de Alacuás* (1922)

Fa poc més d'un any, els preparatius de la celebració del centenari de la protecció del Castell (1918-2018) permeteren capgirar el context de desconeixement en què, fins aleshores, situàvem Julio Giménez. Així, la visita que un grup d'escolars de la localitat realitzà al monument em permeté entrar en contacte amb la rebesnéta d'aquell antic propietari, Raquel Giménez Rodríguez, veïna d'Aldaia amb una gran vinculació a Alaquàs i filla de José Alfonso Giménez Flores, besnét del nostre biografiat. I ha sigut gràcies en part al treball de recollida de dades que, en els darrers mesos, ha portat a terme Raquel Giménez que estic en disposició d'aportar nova llum i una considerable quantitat de referències sobre la figura del seu rebesavi. Un personatge que, tal com ha aconseguit documentar Enric Juan, es convertí en l'amo del Castell –i de la totalitat de les possessions que els descendents de la família Manfredi-Pardo de la Casta, darrers titulars del senyoriu que des de dècades enrere estaven instal·lats a Itàlia, tenien a Alaquàs, Bolbaite i Torreagüero (actualment Torrea-güera)– el 14 de febrer de 1889. Amb tot, i encara que cal situar l'adquisició

Al centre, José Alfonso Giménez Flores, besnét de Julio Giménez Llorca, juntament amb les seues filles, Mª Ester (esquerra) i Raquel (dreta) Giménez Rodríguez, i els seus néts: Nadia Alarcón Giménez (esquerra), i Gabriel (centre) i Iván Andújar Giménez

del monument en aquell precís moment, el que també sabem ara és que la vinculació de Giménez Llorca a l'edifici es va produir uns quants anys abans, tal com a continuació tindrem ocasió de comprovar. Anem per parts.

DADES BIOGRÀFIQUES

Qui era Julio Giménez Llorca? Segons consta a la seua partida de naixement, núm. 548, conservada a l'Arxiu Històric Municipal de la ciutat de València, el nostre protagonista vingué al món el 25 de febrer de 1847, a les set del matí i a la plaça de Santa Caterina de la capital del Túria; i era fill legítim de Juan Giménez Ramos, originari de Terol i de professió «comercio», i de Cecília Llorca Miralles, originària d'Alcoi. Els seus avis paterns eren Mariano Giménez Zuriaga, natural de Terol –va morir a Escriche–, i Apolonia Ramos, també de Terol; i els materns, Carlos Llorca i Teresa Miralles, tots dos d'Alcoi. Fou batejat aquell mateix dia a la parròquia de Santa Caterina Màrtir, de València, amb els noms de Julio Matías Sergio.

D'una altra banda, sabem també que Julio tingué cinc germans, tot i que únicament sobrevisqueren dos, més joves que ell. Del primer, batejat com a Eduardo Gerónimo, a penes si podem dir que havia nascut nou anys i mig després, el 30 de setembre de 1856. En canvi, del segon, anomenat Germán Avertano, tenim la certesa que nasqué el 25 de febrer de 1859, que estudià a València i que, posteriorment, marxà a Terol –potser la seua esposa era d'allí–, la ciutat on regentà una de les principals farmàcies, arribà a ser-ne alcalde i hi va morir el 9 d'abril de 1929, als setanta anys d'edat². Amb tot, i malgrat la distància geogràfica que, a partir d'un determinat moment, els separà, Germán degué estar molt unit a Julio. Si més no, podem dir que formà part de les comitives fúnebres d'ell i de l'esposa, Manuela Jordán. I que el seu nom figurà a les esqueles mortuòries que, respectivament, publicà la premsa valenciana. No així Eduardo, amb qui és quasi segur que Julio tingué menys relació. De fet, resulta ben significatiu que –a diferència del de Germán– el seu nom no aparega a les esqueles i cròniques necrològiques; i que, en el testament que firmà el pare de tots tres l'1 d'octubre de 1883, Juan Giménez Ramos fera constar que «ignora donde se encuentra su hijo Don Eduardo Giménez y Llorca».

Pel que fa a la infància i formació acadèmica de Julio Giménez Llorca, a través de la informació custodiada a l'Arxiu Històric de la Comunitat Valenciana, expedient núm. 6.227, tenim notícia que estudià a l'Institut de Segona Ensenyança de València, almenys durant els cursos 1859-1860, 1860-1861 i 1861-1862. D'aquesta manera, entre la documentació conservada trobem una carta en què l'interessat, «natural y vecino de esta ciudad», «deseando matricularse en el primer año de Latinidad en el Instituto de segunda enseñanza», demanava «ser admitido a los exámenes que para dicho objeto deben tener lugar en el mes actual». La carta estava signada a València el 22 de setembre de 1859; i, al marge, un tal Asensi va fer constar: «Previo pago de 20 reales por derechos de examen, admítasele al de ingreso y conste a continuación el resultado del ejercicio».

A propòsit d'aquests estudis, també es conserven les sol·licituds de matrícula de les assignatures que cursà durant els tres períodes cronològics anteriorment referits. En la sol·licitud corresponent als anys 1859-1860, en què signà com a «fiador» seu Juan Giménez Ramos –és a dir, son pare–, i en què hom

² «Don Germán Jiménez Llorca», *El Pueblo* (11-04-1929).

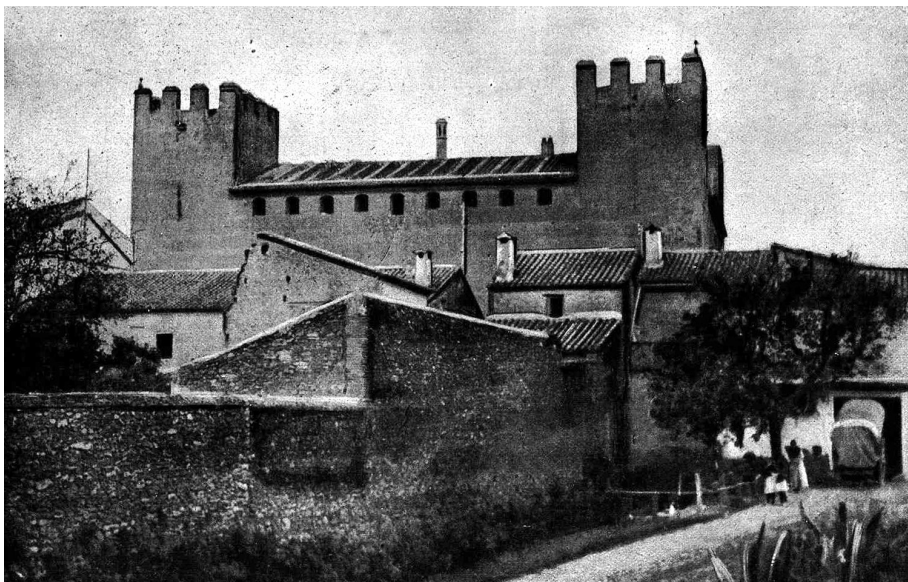
apuntà que Julio tenia «12 años de edad» i vivia en el carrer Sant Vicent, núm. 1-1, només resulten llegibles les assignatures de «Latín y Cast^o 1°», «Repaso de 1°» i «Geografía». Així mateix, també es conserven les notes de dues matèries: la de Llatí, on sembla que hi diu «Mediano»; i la de Geografia, que consta com a «aprobado con la nota de Mediano». A sota d'aquesta qualificació figuren tres firmes, entre les quals descobrim la de «V. Boix», és a dir, l'historiador Vicent Boix i Ricarte, que fou professor d'aquell institut, cronista de la ciutat de València i mestre de la generació literària de la Renaixença valenciana³.

En la següent sol·licitud d'assignatures –corresponent al curs 1860-1861–, consta que Julio es matriculà de quatre matèries: «Doctrina», «Repaso», «Latín» i «Història». En el document, datat el 13 de setembre de 1860, s'explicita també que tenia «13 años de edad» i que vivia en el carrer Sant Martí, 4t principal. A diferència de l'anterior, aquesta vegada hi signà com a «fiador» seu Vicent Boix, que devia conèixer-lo del curs previ.

Finalment, en la darrera sol·licitud a què he tingut accés, podem llegir que es matriculà de les assignatures «2° de Latín y castellano», «Principios de aritmética», «Lengua francesa» i «Doctrina cristiana». Datada el 10 de setembre de 1861, acreditava que tenia «14 años de edad», i que rebé novament la firma del «fiador» Vicent Boix.

D'una altra banda, ens consta també que pocs anys després, el 9 de setembre de 1865, quan Julio tenia 18 anys, quedà orfe de mare; i que l'11 de febrer de 1871 es casà amb Manuela Jordán Lechón. Així s'explica a la carta dotal que tots dos signaren a la ciutat de València, davant de Vicente Rivés y Alegre, «notario del Colegio de este territorio y distrito», el 10 de febrer de 1871, on s'assenyalava que «Doña Manuela Jordán y Lechón, soltera, tiene tratado contraer matrimonio con el Don Julio Giménez, el cual ha de celebrar con arreglo a las leyes civiles y canónicas en el día de mañana». Manuela era filla de Manuel Jordán Bruceta, natural de Rubielos de Mora, i d'Engracia Lechón Abad, originària de València, i devia haver nascut el mateix any que el seu futur marit, ja que a la carta dotal també s'explicità que en aquell moment tots dos tenien «veinte y cuatro años» d'edat.

³Vegeu el meu treball: *El valencianisme de la Renaixença*, Alzira, Bromera, 2011.

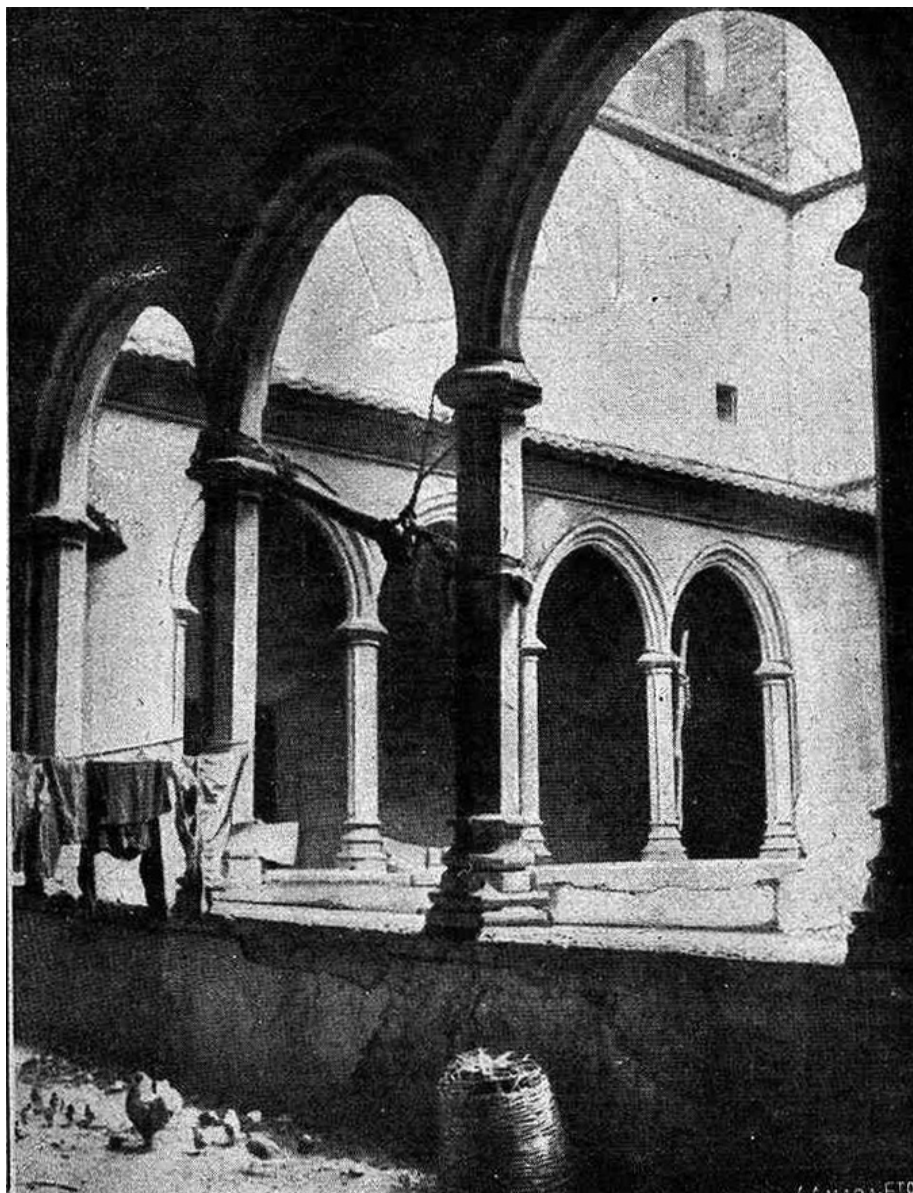
Vista del Castell des de la banda nord d'Alaquàs, amb diverses cases i el molí –a la dreta– en primer terme. Fotografia extreta de la revista *La Esfera* (25 de maig de 1918)

El matrimoni format per Julio i Manuela tingué dos fills: Julio, el major –del qual parlarem després–, nasqué el 7 de maig de 1873 i va morir el 4 d'abril de 1939, als 65 anys d'edat⁴, quan li faltava un mes per a complir els 66; mentre que el menor, José, degué venir al món durant la primera quinzena de setembre de 1884, ben probablement⁵, i va morir el 20 de setembre de 1939 –cinc mesos després que el seu germà–, «a los 55 años», segons que figura a la seua làpida.

Pel que fa a la professió o professions que, al llarg de la vida, desenvolupà Julio Giménez Llorca, en els diferents documents a què he tingut accés consta, indistintament, com a «contratista», «comercio» i «propietari», sense cap especificació més. De manera que, tal com podrem comprovar, sembla prou

⁴ I no als 64, com per error fou gravat a la seua làpida.

⁵ En el primer testament que els seus pares, Julio Giménez i Manuela Jordán, atorgaren a la ciutat de València el 31 d'agost de 1884 es pot llegir: «Asimismo, declaramos que tenemos en hijo único a Don Julio Giménez y Jordán, de edad de once años; y que yo, la Doña Manuela, me encuentro embarazada».

Claustre superior del Castell, amb llocada i roba estesa. Fotografia extreta de la revista *La Esfera* (25 de maig de 1918).

evident que es poden distingir dues grans parts en la seua trajectòria professional: en la primera, que abraça fins al moment en què adquirí les propietats provinents de l'antic senyoriu d'Alaquàs (1889), tot indica que es guanyava la vida com a contractista d'obra pública, comerciant i administrador de terres; mentre que en la segona, la que s'encetà amb l'operació de compra-venda de 1889, es convertí en un potentat que vivia de les rendes que li produïen les cases i terrenys de la seua propietat.

En aquest sentit, al padró municipal realitzat al voltant de 1878 a la ciutat de València consta que el matrimoni integrat per Julio Giménez Llorca, de 31 anys d'edat, i Manuela Jordán Lechón, de 30 anys, habitaven al carrer Almirall, núm. 12; que la professió del cap de família era «comercio»; i que amb ells vivia un xiquet de 4 anys, de nom Julio Giménez Jordán, i una fadrina de 21 que exercia les funcions de «sirvienta».

D'una altra banda, i gràcies a diferents dades periodístiques, coneixem també que, a principis dels anys vuitanta, exercia com a contractista de carreteres (i manejava grans quantitats de diners, no sabem si propis o aliens). Així, amb data 31 de juliol de 1881, quan tenia 34 anys, el periòdic *La Lealtad* informava que «ayer tuvieron lugar en la sección de Fomento del Gobierno civil las subastas de los acopios de materiales para la reparación de varios trozos de carreteras del Estado de esta provincia, habiéndose presentado las proposiciones siguientes»; i la primera de les propostes feia referència a la «carretera de Madrid a Castellón por Tarancón y Valencia, kilómetros 170 a 277; postor D. Julio Giménez, por la cantidad de 42.728'53 pesetas». Vuit mesos després, l'11 de març de 1882, era el periòdic *El Graduador* qui comunicava que «han sido concedidos tres meses de prórroga al contratista D. Julio Giménez para que lleve a efecto el acopio de materiales con destino a la conservación del firme de la carretera de Silla a Alicante». Finalment, i en relació a aquesta mateixa calçada, en el diari *El Liberal* corresponent al 28 de març de 1886 es pot llegir que «se ha aprobado el acta de recepción y liquidación para la conservación de la carretera, de segundo orden, de Silla a Alicante, de la que es contratista D. Julio Jiménez Llorca».

En referència a aquesta professió, cal dir que com a «contratista» se l'identificava també en el primer testament del matrimoni Giménez-Jordán, que porta data del 31 d'agost de 1884. En canvi, en el segon, que tots dos

signaren deu anys després, el 26 de maig de 1894, el seu ofici havia canviat, ja que s'hi feia constar «de profesión propietario» –exactament igual que en el tercer, que rubricaren amb data de 27 de març de 1923. Per tant, entre 1884 i 1894 havia passat de «contratista» a «propietario».

Esquela de Julio Giménez Llorca que fou publicada al diari *La Voz Valenciana* el 25 d'octubre de 1926

Finalment, la partida de defunció de Julio Giménez Llorca indica que va morir quan tenia 79 anys d'edat –li faltaven quatre mesos per a complir els 80⁶–, concretament el diumenge 24 d'octubre de 1926, a les vuit i mitja de la vesprada; i a conseqüència, segons que certificà el facultatiu que l'inspeccionà, d'una urèmia, és a dir, d'una retenció de substàncies líquides provocada per una insuficiència renal. Pel que fa a la seua esposa, Manuela Jordán, cal dir que havia faltat dos anys i mig abans, el també diumenge 30 de març de 1924, als 77 anys d'edat, a les dos de la vesprada i al seu domicili del carrer Murillo; i a causa d'un «colapso cardíaco», segons que hom féu constar a la partida de defunció.

⁶ Tanmateix, tant les esqueles com les cròniques necrològiques que publicà la premsa diària anunciaren que havia mort als 80 anys, que és la xifra que figura també a la seua làpida.

CRÒNIQUES NECROLÒGIQUES

Una font d'informació alternativa, podríem dir, que també ens permet aproximar-nos a la biografia del nostre personatge –o a la imatge que els mitjans de comunicació en volgueren donar, si més no– és la que proporcionen les cròniques necrològiques que, en els dies següents a la seua mort, publicà la premsa diària valenciana, i que oferim en apèndix. La gran quantitat de texts d'homenatge i record que varen veure la llum –sis diaris, com a mínim, li dedicaren articles necrològics– s'expliquen per la destacada posició social que tant ell com el seu fill major, el polític i periodista Julio Giménez Jordán, arribaren a assolir durant les tres primeres dècades del segle xx. Ho evidencia el fet que la comitiva fúnebre de Julio Giménez Llorca estigué presidida, entre d'altres, per l'alcalde de València i el president de la Junta d'Obres del Port.

Així, que mitja dotzena de periòdics valencians publicaren articles necrològics referents al nostre biografat no ens ha d'estranyar, si tenim present que el seu primogènit, redactor del diari *El Pueblo*, arribà a presidir l'Associació de la Premsa Valenciana, tal com després podrem comprovar. En llegir-los, però, hem de tenir present que aquests texts, escrits en les hores immediatament posteriors a la defunció, tenen un caire valoratiu, més que no analític; i és així que són quasi exclusivament de lloança –i, de fet, ratllen l'apologia. Dit d'una altra manera, són escrits que no tenen cap pretensió d'imparcialitat a l'hora d'avaluar, d'una manera sovint ràpida i resumida, les principals fites biogràfiques del finat.

D'aquesta manera, els primers rotatius que varen donar notícia del seu decés, a través de la inclusió d'esqueles i comentaris necrològics, varen ser els vespertins *La Voz Valenciana* i *La Correspondencia de Valencia*, que els publicaren l'endemà mateix, el dilluns 25 d'octubre de 1926. Així, resulta eloqüent que el primer d'aquests diaris començara fent referència al sentiment de dol que, en solidaritat amb el fill de Giménez Llorca, sentia el gremi de periodistes: «Una desgracia nueva viene a condoler a nuestro colega *El Pueblo* [...]». Y como a los colegas del diario republicano, este dolor nos llega a todos los periodistas unidos en el seno de la Asociación de la Prensa Valenciana como en el íntimo terreno de la amistad». La necrològica de *La Voz Valenciana*, laudatòria en extrem, al·ludia a la «venerable vida de trabajo y honradez y bondad» que havia portat a terme el nostre protagonista; i el qualificava de «patriarca, venerado y amado por todos los que de él supieron y en su mano

hallaron, alguna vez, socorro para sus menesteres, y de su palabra, consuelo y consejo para sus flaquezas morales».

En aquest sentit, en el de la generositat i humilitat que caracteritzaven Giménez Llorca, *La Correspondencia de Valencia* assegurava que, «de posición desahogada, el finado no se mostró nunca soberbio ni orgulloso, y su trato sencillo, afable y caballeroso conquistáronle el afecto y las simpatías de cuantos con su trato se honraron». D'una altra banda, també afirmava que, «en su ya larga existencia, [...] no hizo más que sumar amigos, pues el que hablaba una vez con don Julio quedaba encantado de su deferencia y bellas condiciones».

Al seu torn, el diari *Las Provincias*, que ideològicament se situava en el pol oposat a Julio Giménez Jordán, publicà una nota necrològica que, més que lloar el difunt –no l'adjectivava ni li dedicava epítets, tal com feien la resta de periòdics–, pretenia mitigar el patiment del fill i conhortar-lo: «Tenga la seguridad el presidente de la Asociación de la Prensa», asseverava, «que reclamamos una buena parte de sus dolores, haciéndolos propios, sin el intento de consolarlos, porque para ello no contamos con palabras, sinó con acendrados afectos». Mentre que el text que publicà el *Diario de Valencia*, el més lacònic de tots, sí que qualificava Giménez Llorca de «caballeroso» i de «persona muy estimada por cuantas [...] tuvieron ocasión de apreciar sus excelentes cualidades y su ejemplar modo de proceder».

Igual d'elogiós que els de *La Voz Valenciana* i *La Correspondencia de Valencia*, però més interessant encara, des del punt de vista del present treball, resulta l'article necrològic que publicà *El Mercantil Valenciano*. De fet, incorporava un paràgraf que feia referència directa als terrenys que, juntament amb el Castell, quatre dècades enrere el nostre home havia adquirit a Alaquàs: «Fue don Julio una persona dignísima, que gozaba en trabajar continuamente, en luchar para crear. Y una prueba elocuente de esto que decimos puede hallarse en el término de Alacuás, donde convirtió, a fuerza de valentía y patriotismo, terrenos de secano en huertas florecientes, haciendo producir lo improductible y dando valor a campos que en ese sentido eran negativos». L'esforç de convertir les terres de secà en regadiu, que buscava multiplicar el valor de la terra, parla sens dubte del tarannà emprenedor i la visió empresarial de Giménez Llorca; ja que, possiblement, per a ell hauria sigut més còmode deixar les coses tal com estaven i no promoure cap conversió dels terrenys.

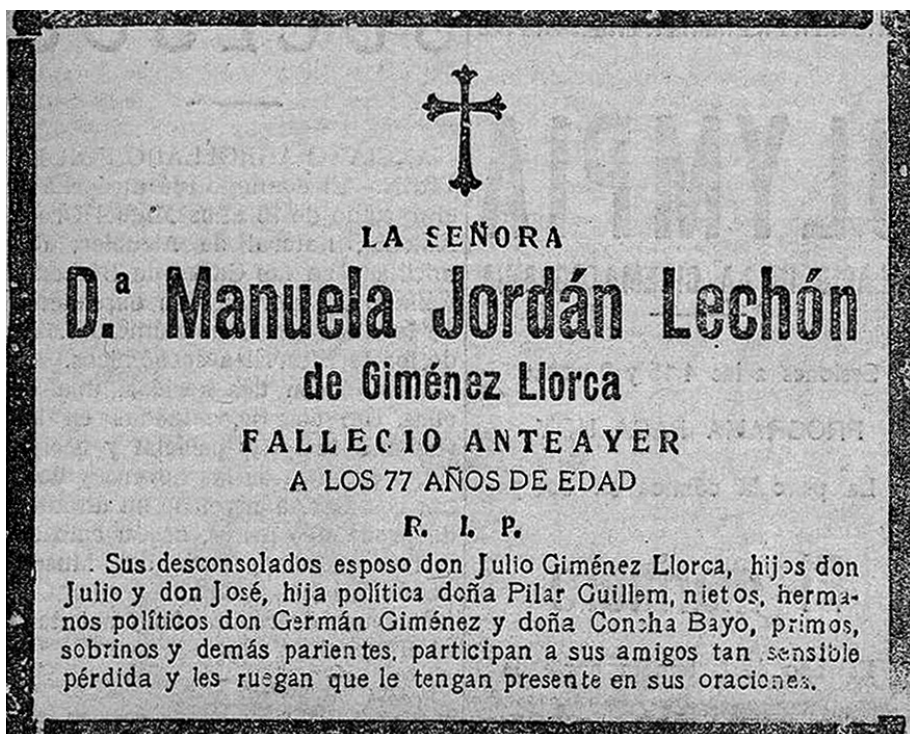
Finalment, el diari *El Pueblo*, el més pròxim al difunt, tant des d'un punt de vista humà com ideològic, el descrivia com un potentat empresari i comerciant: com un «hombre emprendedor y útil a la sociedad», membre d'«una conocidísima y prestigiosa familia valenciana». En referència al seu aspecte⁷, en destacava la «robusta constitución física», que en març de 1924 «sufrió un golpe de muerte con la desaparición de su fiel compañera», Manuela Jordán Lechón; i, pel que fa al seu tarannà, en subratllava el «carácter sobrio, de una rectitud sin límites y de una laboriosidad digna de ser imitada». D'una altra banda, i a tenor del que també publicà aquell periòdic, resulta evident que morí a causa d'una «rápida y cruel dolencia», que posà fi a «sus arrestos y las energías de que hasta hace poco había dado muestra».

A propòsit de l'enterrament, que tingué lloc el 25 d'octubre a les quatre de la vesprada, quasi tots els diaris coincidiren a destacar que «en el cortejo han figurado asilados de la Protectora de los Niños y de San Vicente Ferrer y el clero de San Valero». I que la comitiva fúnebre havia comptat amb dues presidències: una de familiar, encapçalada pel germà menut –Germán Giménez Llorca– i els fills del difunt; i una d'oficial, en la qual figuraven: l'alcalde de València, Sr. Lluís Oliag; el president de la Junta d'Obres del Port, Sr. Dutrús; el Delegat d'Hisenda, Sr. Vázquez Lasarte; l'enginyer en cap de les Obres del Port, Sr. Membrillera; el vicepresident de l'Associació de la Premsa, Sr. Vicent Calvo Acàcio; i el director del diari *El Pueblo*, Sr. Fèlix Azzati. Precisament, *El Pueblo* també assegurà que «seguían a las dos presidencias un público numeroso y distinguido, en el que figuraban muchas personalidades del partido republicano, la mayoría de los periodistas valencianos y amigos de la familia».

D'una altra banda, i pel que fa a les tres necrològiques que, en morir Manuela Jordán, la seua esposa, havia publicat dos anys i mig abans la premsa valenciana, cal dir que també havien posat l'accent en el fet que es tractava de la mare de «nuestro querido compañero en la prensa y estimado amigo particular Julio Giménez Jordán», tal com escrigué *Las Provincias*. Així mateix, interessants resulten els detalls que, referents al seu sepeli, aportà el *Diario de Valencia*, en asseverar que «en el cortejo figuraban las niñas del asilo del Niño Jesús (Protectora), las del Colegio Imperial de Huérfanos de San Vi-

⁷ Dissortadament, no hem pogut aconseguir cap fotografia seua. Però, pels comentaris que feien els avantpassats de Baltasar Escrivà, cal pensar que, físicament, era prou semblant al seu fill major; és a dir, baixet i grosset.

cente Ferrer, el Clero de la parroquial de los Santos Juanes con cruz alzada y el cadáver encerrado en valiosa arca», tal com corresponia a una persona distinguida. En darrer lloc, *El Pueblo* destacà que es tractava de l'«esposa de nuestro estimado amigo don Julio Jiménez Llorca y madre de nuestro queridísimo compañero de redacción Julio Jiménez»; i la tractà, potser una miqueta hiperbòlicament, de «dama respetable: bondad, altruismo, sobre todo en la protección al desvalido; amor infinito a su esposo y a sus hijos y dotes de ternura y afabilidad nada comunes».

Esquela de Manuela Jordán Lechón que fou publicada al diari *Las Provincias* l'1 d'abril de 1924

Una dada curiosa relativa a «la conducción del cadáver» de Manuela Jordán, que es verificà el 31 de març de 1924 a les quatre de la vesprada –i en la qual varen prendre part «centenares de amigos, entre ellos significados políticos de todos los partidos»–, és que, en representació de la família, en la presidèn-

Julio Giménez Jordán, fill del nostre protagonista, en una imatge de principis del segle xx

cia no figuraven ni el marit ni el fill major de la difunta; sí que ho feren, però, el fill menut, el cunyat –Germán Giménez– i diversos cosins. L'explicació de per què no hi participà Julio Giménez Jordán l'oferí el mateix diari *El Pueblo*, que comentà que es trobava «postrado en cama». I encara que no es féu cap referència a l'absència del marit, Julio Giménez Llorca, és ben probable que també es deguera a motius de salut i/o d'estat d'ànim.

Finalment, i per tal de tancar aquest capítol biogràfic, cal dir que tant Julio Giménez com Manuela Jordán varen ser enterrats al Cementeri General de València, concretament al nínxol núm. 828 de la secció segona esquerra. A més d'ells, també descansen allí les restes del seu fill menor, José Giménez Jordán, i les dels pares del nostre protagonista: Cecilia Llorca Miralles, que va morir el 9 de setembre de 1865, als 47 anys d'edat; i Juan Giménez Ramos, que traspassà el 2 d'abril de 1884, als 64 anys.

JULIO GIMÉNEZ JORDÁN (1873-1939)

Tal com hem pogut comprovar a través de les cròniques necrològiques, resulta evident que, dels dos fills que tingué el matrimoni conformat per Julio Giménez i Manuela Jordán, fou el major el que assolí una posició social i política més preeminent; podríem dir que més notable, fins i tot, que la que havia aconseguit el seu pare. Així les coses, mereix que li dediquem unes línies d'atenció, ja que conèixer ni que siga succintament la biografia de Julio Giménez Jordán també ens ajudarà a entendre millor quin tipus de persona era Julio Giménez Llorca: quina era la seua ideologia i quin esdevenidor procurà per als seus fills.

Julio Giménez Jordán nasqué, com ja ha sigut dit, el 7 de maig de 1873 a les vuit i mitja del matí. En el testament que els seus pares signaren dues dècades després, el 26 de maig de 1894, s'explica que en aquell moment, acabats de complir els 21 anys, estava «terminando los estudios de la carrera de Derecho». Amb tot, si bé és cert que, segons les dades conservades a l'Arxiu de la Universitat de València, amb data d'abril de 1891 obtingué el títol de batxiller i durant el curs 1892-1893 es matriculà a la Facultat de Dret, també és segur que ni en 1894 estava acabant els seus estudis superiors ni tan

Els germans Julio (esquerra) i José Giménez Rojas, fills de Julio Giménez Jordán i néts de Julio Giménez Llorca

sols els finalitzà allí; ja que, amb data de 9 d'agost de 1897, demanà el trasllat del seu expedient acadèmic a la Universitat de Saragossa. Així ho assenyalava el dossier per a l'obtenció del grau de llicenciat en Dret, núm. 22, de data 16 de juny de 1902, que es conserva a l'Archivo Histórico de la Universidad de Zaragoza⁸; com també ho acredita l'ofici de la subsecretaria del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts que incorpora l'expedient núm. 21, de data 13 d'abril de 1917, conservat al Col·legi d'Advocats de València, i mitjançant el qual Giménez Jordán demanà «merecer el honor de ser admitido en el Ilustre Colegio de su digna presidencia».

D'una altra banda, tenim constància que, en data indeterminada, es casà amb Ángela Rojas Rodríguez, que era originària del municipi gadità de San Roque. Per la informació que conté el padró d'habitants elaborat al voltant de 1921, sabem que Ángela era quinze anys més jove que el seu espòs; i que, en aquell moment, el matrimoni tenia dos fills: José, de 10 anys –havia nascut el 24 de desembre de 1911–, i Julio, de 3, la data de naixement del qual era el 27 de juliol de 1917⁹. En els anys posteriors –en 1922, segurament–, Julio Giménez i Ángela Rojas tingueren també una xiqueta, de nom Angelita, que va traspasar el 17 de setembre de 1927, quan a penes tenia «cinco años de edad» i a conseqüència d'«unas fiebres maltesas»¹⁰, tal com podem llegir a la

⁸ Vull agrair a Irene Manclús, directora de l'Arxiu de la Universitat de València, l'amabilitat demostrada a l'hora de facilitar-me aquestes dades.

⁹ Al padró, però, la indicació d'anys de Julio i Ángela és errònia. Així, s'hi indica que ell en tenia «40», quan realment en tenia 48. I en el cas d'ella, s'hi indica que en tenia «35», quan el cert és que en devia tenir 33.

¹⁰ «Angelita Giménez Rojas», *El Pueblo* (18-09-1927), p. 5.

necrològica que li dedicà *El Pueblo*. Per la seua banda, la mare, Ángela Rojas, havia mort el 17 de gener de 1923, als 35 anys i a causa de «demencia paralítica»¹¹, segons que, de manera discreta, publicà la premsa.

Així mateix, i com ja ha sigut apuntat, cal destacar que Giménez Jordán arribà a ser una personalitat rellevant del món polític i periodístic de la ciutat de València durant el primer terç de segle xx, i més concretament durant la Segona República, quan excel·lí com a polític i periodista. De fet, es convertí en un destacat redactor del diari *El Pueblo*, i arribà a ocupar la presidència de l'Associació de la Premsa Valenciana durant una dècada, des de 1927 i fins al 2 de juliol de 1936, «intentando en los años 34 y 35 dimitir sin que la junta directiva aceptase tal decisión»¹². D'una altra banda, i tal com informava el número de *La Correspondencia de Valencia* corresponent del 4 de febrer de 1932, en aquelles dates fou ratificat per l'alcalde de València, Vicent Alfaro Romero, en el càrrec de secretari particular de l'Alcaldia (lloc de confiança que ja ocupava anteriorment); i a finals de maig d'aquell mateix any deixà definitivament el seu treball en el consistori municipal¹³.

En referència a la seua activitat pública, convé destacar el reportatge –titulat «Blasco Ibáñez, o el republicanismo histórico de la capital levantina» i signat per Antonio Otero Seco– que el 5 de gener de 1932, nou mesos després d'haver-se instaurat la Segona República, li dedicà el diari madrileny *El Sol* en tant que president de l'Associació de la Premsa i, sobretot, en tant que secretari particular de l'Alcalde de València, el ja esmentat Alfaro Moreno. Així,

¹¹ «Movimiento de población», *Las Provincias* (19-09-1927), p. 4.

¹² RIUS SANCHIS, I., *El periodista, entre la organización y la represión: 1899-1940. Para una historia de la Asociación de la Prensa Valenciana*, Valencia, Fundación Universitaria San Pablo C.E.U., 2000, p. 145.

¹³ Amb el títol «En la Casa de la Ciudad. La secretaría particular», *La Correspondencia de Valencia* del 30 de maig de 1932 publicà: «Nota oficiosa de la Alcaldía: “En distintas ocasiones me había manifestado don Julio Giménez, el secretario particular de esta Alcaldía, su deseo de abandonar dicho puesto reintegrándose a sus habituales ocupaciones, y otras tantas mis ruegos, los de los ediles de la mayoría y de personalidades del partido le retuvieron en el cargo. Hace quince días me manifestó su irrevocable propósito de dejar la secretaría particular, porque realmente el trabajo que sobre él pesa es agotador e imposible de sobrellevar por más tiempo, por cuyas razones hemos tenido que admitir que Julio Giménez salga de esta secretaría particular donde tantos servicios ha prestado al partido republicano y a Valencia. Su historia política y su lealtad hacen que su decisión nos afecte, porque hombres de su temple, de su consecuencia y de su talento no se encuentran fácilmente”. Hasta aquí, la nota del señor Alfaro. En realidad, hay que felicitar al señor Giménez, porque el carguito era, desde muchos puntos de vista, lo que se llama un “hueso”. Y más en estas circunstancias en que desde él se ha tenido que afrontar el problema de la demanda de trabajo y no tener que ofrecer a los que lo pedían. Y más aun cuando, como hacía el señor Giménez, se sacrificaban muchas cosas para servir al partido».

Fotografía de Julio Giménez Jordán que fou publicada al diari *El Sol* el 5 de gener de 1932

en el transcurs d'aquella entrevista, hom qualificava Julio Giménez Jordán com «un archivo viviente de blasquismo»; i remarcava la seua amistat i estreta relació amb el fundador del Partido de Unión Republicana Autonomista (PURA): «Unido a Blasco Ibáñez desde su juventud, conoce como nadie la anécdota de cada hora del insigne autor de *La barraca*. Jiménez, a pesar de su activo polifacetismo, siempre encuentra un momento propicio para hablar del maestro. Se diría que para él no ha muerto todavía aquel cuerpo recio que un amanecer suave se extinguió en tierra extranjera, añorando paisajes políticos que no habrían de tardar en producirse». Per tant, si Giménez Jordán es trobava «unido a Blasco Ibáñez desde su juventud», és molt probable que fóra el seu pare, Giménez Llorca, qui el guià envers el republicanisme polític en general i la figura de Blasco, el seu líder indiscutible a València des de finals del segle XIX, en particular.

Siga com siga, el text que publicà el diari *El Sol* feia evident el gran coneixement i l'admiració que Giménez Jordán professava per la vida i l'obra de l'autor de *Cañas y barro*: «Si queréis saber algo no conocido aún de la intimidad de Blasco Ibáñez, preguntad a Julio Jiménez», asseverava Otero Seco. I entre les declaracions de l'entrevistat destaca la definició que feia del corrent ideològic que havia impulsat el seu mestre polític: «El blasquismo no es una concepción ni un partido ni una agrupación de hombres avanzados y libres, sino una religión con sus adeptos». La qual cosa no deixa de ser irònica, tractant-se d'una doctrina política profundament anticlerical. «De generación en generación, será la religión de las multitudes el verdadero blasquismo, que nuestros hijos ya se han encargado de acrecentar. Este es el secreto de nuestro vigor, de nuestra fuerza. Nuestros enemigos sufren continuos descalabros. Creen que fomentando deseos, alentando ambiciones por medios reprobables, conseguirán alguna vez destruirnos. Se engañan, porque Blasco Ibáñez y su obra tienen un continuador: su hijo Sigfrido», rematava el secretari particular de l'Alcaldia.

Que el vertader interès del reporter se centrava en la figura de Blasco Ibáñez, més que no en la de Giménez Jordán, ho evidencia el fet que pràcticament mitja entrevista estava dedicada a parlar del retorn de les restes del polític i novel·lista, que havia mort en gener de 1928 al municipi de Menton, a la Costa Blava francesa. Una repatriació que, finalment, es completà en octubre de 1933. «¿Cuándo se traerán los restos?», preguntava insistentment Otero

Retrat de Vicent Blasco Ibàñez realitzat per Marià Benlliure i conservat pels descendents de Julio Giménez

Seco. «El partido de Unión Republicana tiene nombrado un comité, que se ocupa de este asunto, y es él el que ha de decir la última palabra», responia l'entrevistat, qui també assegurava que les restes tornarien perquè així li ho havia expressat públicament el propi Blasco. De fet, fins i tot reproduïa les paraules literals que, segons ell, el fundador d'*El Pueblo* havia pronunciat en el mateix moment de l'allunyament: «En días en que abandonó Valencia, en el mismo vagón en que partía, ante dos amigos queridísimos me decía: "Den-

tro de algunos años, cuando los valencianos no se maten por mí, volveré. Y si antes muriese, ya me traerán, que aquí quiero que me traigan". Ni más ni menos dijo Blasco». Tal com acabem d'explicar, aquells desitjos s'acompliren un any i deu mesos després; i resulta evident que, en la decisió i les gestions que varen fer possible el retorn, hi tingué molt a veure Julio Giménez Jordán.

Finalment, cal dir que en el decurs de la guerra de 1936-1939, i així que les tropes republicanes perderen el control de la ciutat de València a mans de les nacionals, Giménez Jordán hagué de fugir i amagar-se per tal de no patir represàlies. Segons que expliquen els seus descendents, estava malalt i necessitava prendre un medicament específic que escassejava. I encara que sembla que trobà refugi a la zona de la Vall d'Albaida, va morir, com ja ha sigut dit, el 4 d'abril de 1939 –molt probablement a conseqüència de la malaltia i, potser també, del daltabaix que li degué provocar el desenllaç polític de la contesa bèl·lica–; és a dir, tres dies després de la finalització oficial de la guerra civil espanyola i quan li faltava un mes per a complir els 66 anys d'edat. Fou soterrat al cementiri de L'Olleria i, segons que també narren els seus familiars, el setge de persecució a què, en venjança per la seua significació blasquista i a favor del govern de la Segona República –democràticament constituït, no ho oblidem–, l'exposaren les autoritats franquistes arribà al punt que, després de mort, li incoaren un expedient de depuració com a conseqüència del qual desposseïren la seua família del xalet que tenia a l'avinguda Blasco Ibáñez –rebatejada com a «Paseo de Valencia al Mar» durant la dictadura– de la ciutat de València.

LA VINCULACIÓ AL CASTELL

Segons la documentació recentment exhumada per Enric Juan i reproduïda en aquest mateix volum, Julio Giménez Llorca va adquirir la propietat del Castell-Palau el 14 de febrer de 1889. El comprà juntament amb la totalitat dels béns que els descendents del marquès de la Casta tenien als municipis d'Alaquàs i Bolbaite, en el Regne de València, i de Torreagüero, en el Regne de Múrcia; i per una quantitat global de 200.000 pessetes¹⁴.

¹⁴ Vull agrair molt encaridament a Enric Juan que m'haja deixat consultar aquesta valuosa documentació, que permet fixar no sols la data exacta de compra de l'edifici, sinó també les seues condicions de pagament. Per a més informació, remet a la seua lectura.

Recebi la suma de cincuenta
y dos pesetas cincuenta cent⁵ en
parte de la paga vencida en
San Juan del corriente año 1885

Valencia 14 Set^r 1885
ptas 32'50
Julio Giménez

He recibido de la Sra Viuda de
Miguel Ferrer la suma de
cincuenta y nueve pesetas y con por
la paga de San Juan de 1919

Valencia 27 Set^r 1919
ptas 39-
Julio Giménez Ferrer

Primera i darrera anotacions de Julio Giménez Llorca que figuren a la llibreta d'arrendament de Miquel Ferrer Martínez, i que varen ser datades el 14 de setembre de 1885 i el 27 de setembre de 1919, respectivament.

Tanmateix, la seua vinculació a l'edifici i a les terres del senyoriu en el nostre terme municipal degué començar diversos anys abans, ja que des de 1885, com a mínim, signava en qualitat d'administrador dels propietaris dels camps. Així consta a la llibreta d'arrendament de Miquel Ferrer Martínez¹⁵, llaurador d'Alaquàs, on amb data de 14 de setembre de 1885 es féu constar que Giménez Llorca va rebre 32'50 pessetes «de la paga vencida en San Juan del corriente año». A partir d'aleshores, en aquesta mateixa llibreta es repetirà la seua firma any rere any –amb dues úniques excepcions: 1894, en què hi firmà el seu fill Julio, i 1913, en què ho féu el seu fill José– i fins al 27 de setembre de 1919¹⁶, és a dir, un any i mig després d'haver venut el Castell.

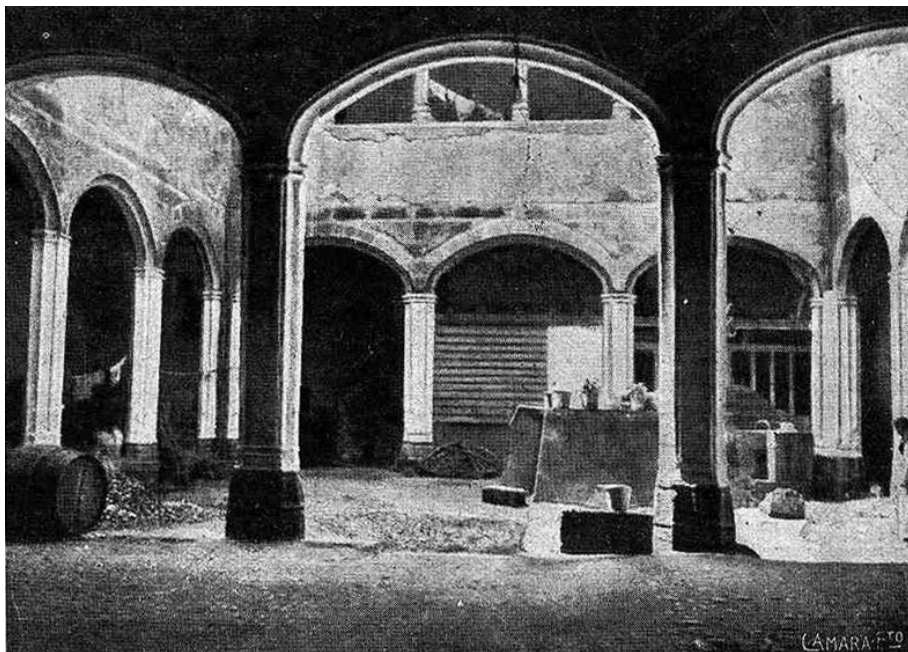
Per tant, és quasi segur que Julio Giménez es vinculà a les terres del senyoriu al voltant de 1884-85. Degué fer-ho com a «empleado» de la companyia comercial Brocca, de Barcelona, que des de 1827 administrava les propietats espanyoles dels membres de la família Manfredi-Pardo de la Casta, residents a les ciutats de Cremona i Pavia, al nord d'Itàlia. I en substitució de Jaime Caner Saivel, que durant la segona meitat del segle XIX i fins a 1884 havia exercit com a administrador de les terres dels descendents del marquès de la Casta. De fet, Caner firmà en la llibreta d'arrendament de Miquel Ferrer des del 4 de setembre de 1866, data de l'anotació més antiga, fins al 29 de novembre de 1884.

D'una altra banda, i segons que ha pogut esbrinar Enric Juan, en 1883 hom sol·licità la inscripció de la propietat immobiliària dels Manfredi-Pardo de la Casta en els registres de la propietat corresponents, segurament com a pas previ i obligatori per a la seua venda¹⁷. Siga com siga, i encara que no tenim evidències anteriors a 1885 de l'interés o la vinculació del nostre protagonista envers les propietats de l'antic senyoriu, és possible que, a principis d'aquella dècada, Giménez Llorca ja haguera donat mostres de la seua intenció de fer-se'n amb la propietat. D'aquesta manera, podria ser fins i tot que el seu inte-

¹⁵ Rebesavi de Baltasar Escrivà Fort, a qui vull agrair que m'haja facilitat la consulta de la llibreta. En referència a aquests documents, Baltasar Escrivà, Francesc Garcia i Vicent Martí varen escriure: «Els arrendadors posseïen unes llibretetes, les quals presentaven als propietaris de les terres quan, per Sant Joan i Nadal, anaven a pagar. Aquests amos els anotaven en les llibretes el que pagaven tant si ho feien semestralment o anual». Vegeu el treball d'aquests tres autors titulat «Dades per a conèixer la nostra agricultura a principis d'aquest segle», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 1983, p. 97-98.

¹⁶ A mode d'anècdota, cal fer constar que en 1919 es pagaren 39 pessetes de lloguer per les mateixes terres. És a dir, que en 34 anys el preu de l'arrendament va pujar 6 pessetes i mitja.

¹⁷ Comproveu-ho a l'article d'Enric Juan d'aquest mateix volum.

Estat que presentava el claustre del Castell fa cent anys. Fotografia extreta de la revista *La Esfera* (25 de maig de 1918)

rés es remuntara als moments previs al 12 de desembre de 1880, data en què setze membres del Centre Excursionista de Lo Rat Penat, pocs mesos abans constituït, visitaren el Castell d'Alaquàs. Així, en la posterior descripció que en realitzaren, els expedicionaris afirmaren que «sus actuales dueños son los marqueses italianos de la Casta, y parece que de reciente se les han hecho proposiciones para su venta»¹⁸. Podria ser que l'autor d'aquelles proposicions haguera sigut Julio Giménez Llorca? És possible.

El que sabem del cert, a la llum de la llibreta d'arrendament de Miquel Ferrer i de la documentació exhumada per Enric Juan, és que Jaime Caner deixà el càrrec d'administrador de les propietats dels descendents dels Manfredi-Pardo de la Casta en 1884. I que, en substitució seua, la companyia Brocca

¹⁸ Roca, R., *La Renaixença valenciana i el redescobrimient del país. El Centre Excursionista de Lo Rat Penat (1880-1911)*, Paiporta, Denes, 2011, p. 156.

nomenà el nostre home com a «empleado». Per tant, seria en aquest punt precis on caldria situar l'inici de la vinculació directa de Julio Giménez amb el Castell d'Alaquàs.

Així mateix, és quasi segur que allò que realment interessava adquirir al nostre protagonista no era l'antic palau dels Aguilar, que, ateses les seues dimensions i estat de conservació, devia tenir unes elevades despeses de manteniment (segons m'ha manifestat Enric Juan, abans d'adquirir-lo Giménez Llorca, s'obligava a la família que llogava una de les regalies del senyoriu a viure en les habitacions que estaven dalt de l'antiga presó, segurament per a vigilar que no entrara a l'edifici gent desconeguda). Allò que devia despertar l'anhel empresarial del nostre home eren les més de cinc-centes fanecades, entre secà i regadiu, que posseïen els hereus al terme municipal d'Alaquàs, i amb les quals degué preveure un enorme negoci d'arrendament i/o compra-venda.

En aquest sentit, cal recordar que ens situem en un moment de gran expansió, des d'un punt de vista agrari. De fet, a la dècada dels anys vuitanta del segle XIX començà la transformació de la major part de les terres de secà en regadiu gràcies, entre d'altres, a l'inici de la comercialització de les bombes a motor que permetien l'extracció de les aigües subterrànies. Aquesta macrooperació agrícola comportà un canvi del paisatge i també una major capacitat econòmica, ja que els terrenys en què fins pocs anys abans s'havia conreat forment, vinya, olivers i garrofers començaren a ser reconvertits en camps de tarongers i verdures. I, evidentment, aquesta transformació anà acompanyada d'un augment del preu de la terra, que en passar de secà a regadiu oferia majors possibilitats d'explotació econòmica.

Julio Giménez Llorca degué tenir la clarividència i la picardia empresarial suficients per a preveure les possibilitats de negoci que s'obrien amb la reconversió d'una tal quantitat de fanecades; i per això, possiblement, des de principis de la dècada dels anys vuitanta mostrà molt d'interés a adquirir les terres pertanyents al senyoriu d'Alaquàs. Una operació de gran magnitud que completà amb èxit el 14 de febrer de 1889, tal com ja ha sigut dit, i que segurament pogué culminar per diversos motius: en primer lloc, per la seua capacitat i audàcia empresarials; en segon, perquè sabia quin era el valor real que tenien les terres i, més important encara, el que podien arribar a ad-

Estat que presentava el claustre del Castell a la dècada dels anys vint

quirir en pocs anys; i en tercer, perquè, tal com sosté Enric Juan, disposava d'informació privilegiada: coneixia perfectament les rendes que oferien tant les terres com els edificis, i coneixia la complexa situació familiar perquè travessaven els propietaris italians arran de la mort, en 1849 i sense haver fet testament, de Giuseppe Ignazio Manfredi Pardo de la Casta, marquès de la Casta. Circumstància que, segurament, li permeté aconseguir un molt bon preu; ja que, malgrat que la Manifestació d'Herència de 1883 xifrava el valor conjunt de les propietats en 420.000 pessetes, finalment el preu de venda fou minorat en 1889 més del 50%, fins a les 200.000 pessetes¹⁹.

Així, sembla prou evident que, només adquirir les terres, Giménez Llorca n'inicià la transformació –almenys, en el cas del nostre municipi– a través de, per exemple, la instal·lació de bombes de reg. En aquest sentit, en 1983

¹⁹ Comproveu-ho a l'article que Enric Juan publica en aquest mateix volum.

Baltasar Escrivà, Francesc Garcia i Vicent Martí ja apuntaren que el més antic «dels quatre motors» –i l'únic de propietat particular– que a principis del segle xx irrigaven l'horta d'Alaquàs «era el de D. Julio Giménez, el qual es trobava a dins del Castell. El feia servir per a regar les terres de la seua propietat (actual hort de les catequistes i Barri de Sant Vicent Ferrer)»²⁰. Pel que fa a les característiques del motor i l'any en què va ser construït, en 1994 Ramon Tarín assenyalà que, «encara que no hem pogut trobar la primera memòria notarial del primer motor que es va fer, tenim referències que va ser el pou de Julio Giménez Llorca, per aquelles dates propietari del Castell d'Alaquàs. És el pou més antic de tots i que va construir-se dins les seues terres –a hores d'ara, les terres de l'estat– allà pels anys 1890. Cal destacar, com a característica, que funcionava amb vapor»²¹.

En referència a la capacitat econòmica que devia tenir el nostre home a la dècada dels anys vuitanta del segle XIX –és a dir, a l'hora de realitzar l'operació de compra-venda–, una pregunta s'imposa: disposava Julio Giménez dels diners necessaris per a adquirir la totalitat de les possessions que els descendents del marquès de la Casta tenien no sols al municipi d'Alaquàs, sinó també a Bolbaite i Torreagüero? Doncs, el més probable és que disposara tan sols d'una part dels diners; i que comptara amb l'ajuda i l'assessorament –*id est*, el coixí econòmic– familiars. De fet, com indica la documentació que hem consultat, son pare, Juan Giménez Ramos, pertanyia també al món «del comercio», concretament de les teles; i, tal com recentment m'han explicat els seus descendents, sembla que tant Julio Giménez com els germans i cosins gaudiren de l'herència de dos dels seus oncles, que no varen tenir descendència.

Amb tot, i a banda de la major o menor capacitat econòmica que Giménez Llorca poguera acreditar a finals dels anys vuitanta –i que, sense ser puixant, tampoc no devia ser minsa–, sabem que els hereus italians del senyoriu d'Alaquàs, desitjosos de vendre unes possessions que els quedaven molt llunyanes, tant geogràficament com sentimentalment, li posaren les coses fàcils a l'hora d'adquirir-les; ja que li concediren un termini de quatre anys per a fer front a la suma total. Així, li calgué satisfer 60.000 pessetes en el moment

²⁰ ESCRIVÀ, B., GARCIA, F., I MARTÍ, V., *op. cit.*, p. 100.

²¹ TARÍN I LÓPEZ, R., «Els nostres llauradors: transformació agrícola, sistemes de reg i la reforma agrària», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 1994, p. 101.

En primer terme, el tramvia que feia el trajecte València-Torrent i el barri de Sant Vicent Ferrer, que fou construït sobre antics terrenys de Julio Giménez Llorca. Al fons, el Castell d'Alaquàs. Fotografia anterior a la guerra civil

de signar l'escriptura; 44.000 més, en el període d'un any; i, posteriorment, 16.000 pessetes cada sis mesos, fins a completar el preu convingut²². A més, com que coneixia personalment els arrendadors, Giménez Llorca sabia si tenien intenció o no d'adquirir les terres. I tal vegada pensà que, en quatre anys, disposava de temps suficient per a transferir part dels terrenys als arrendadors com a mètode de finançament.

De ser cert (o aproximat, si més no), aquest *modus operandi* –que sens dubte demana perícia i avidesa– justificaria que, a la dècada dels anys noranta del segle XIX, el poeta i historiador Teodor Llorente haguera qualificat Julio Giménez com a «especulador». Així, tot parlant dels antics propietaris del Castell-Palau d'Alaquàs, Llorente afirmà: «En Valencia se conserva el apellido Pardo de la Casta, pero la sucesión de aquel aristocrático linaje pasó a Italia con el título de marqueses de la Casta. Hace pocos años el poseedor de este título vendió a un especulador el castillo y sus tierras en Alacuás»²³. Al voltant de 1890 el cercle social amb pes a la ciutat de València era molt reduït, si el comparem amb l'actual. I a Llorente, que era també polític i periodista –fou el fundador del diari *Las Provincias* i, de fet, un dels valencians més influents del darrer terç del segle XIX–, degueren arribar-li alguns detalls de la macrooperació immobiliària protagonitzada per Giménez Llorca, que degué ser àmpliament comentada en els fòrums no oficials.

De qualsevol manera, i perquè contemplem també l'altra cara de la moneda, cal recordar que, en referència a la visió i l'esperit empresarials que demostrà Julio Giménez, a la seua defunció el diari *El Mercantil Valenciano* destacà que, en el terme municipal d'Alaquàs, «convirtió, a fuerza de valentía y patriotismo, terrenos de secano en huertas florecientes, haciendo producir lo improductible y dando valor a campos que en ese sentido eran negativos», que no és, precisament, el que es dedica a fer un especulador; mentre que *El Pueblo* assegurà que «comenzó desde muy joven a dedicar sus talentos e iniciativas a la realización de varias empresas que sirvieron para acrecentar sus prestigios de hombre emprendedor y útil a la sociedad, habiendo dejado indelebles muestras de sus desvelos en varios proyectos convertidos en felices realidades». Tots dos diaris li eren molt pròxims ideològicament.

²² Comproveu-ho a l'article d'Enric Juan.

²³ LLORENTE, T., València. *Sus monumentos y artes. Su naturaleza e historia*, vol. II, Barcelona, 1889-1902, p. 486, nota 2.

D'una altra banda, cal destacar que la memòria de Julio Giménez com a terratinent i propietari d'una bona part dels camps de conreu del nostre terme municipal era encara ben viva entre la població alaquasera de fa trenta-cinc anys. Així ho varen constatar, en 1983, Baltasar Escrivà, Francesc Garcia i Vicent Martí en l'article que dedicaren a l'agricultura local a principis del segle xx: «La gent recorda i ha conegut a D. Julio Giménez Llorca com a qui posseïa grans propietats (terres, castell, forn, molí...). Al secà posseïa tot allò que avui és de l'estat i voltants. A l'horta, l'actual Barri de Sant Vicent Ferrer i el que fou l'hort de les catequistes. Al Terç tenia 57 fanecades i tres quarterons. També en tenia al Dijous i a la Sequieta»²⁴. I en referència al moment en què, vint i trenta anys després d'adquirir els terrenys, es dedicà a vendre'ls –segurament perquè cap dels seus dos fills tenia intenció de continuar l'activitat paterna–, apuntaven: «Tot açò ho va vendre, fins i tot el Castell, entre la primera i la segona dècada d'aquest segle. De nou passaren les propietats a les mans d'uns quants comerciants de la ciutat de València. Malgrat açò, els arrendadors seguien essent els mateixos»²⁵.

Amb tot, s'ha de dir que els terrenys que durant les primeres dècades del segle xx vengué Julio Giménez també varen ser adquirits, si més no en alguns casos, pels propis arrendadors, tal com constatà Ramon Tarín tot parlant de la cebera de Benjamín Andrés *Bolà*, que estava «emplaçada davant de l'antic Roll del Palmar o Creu Blanca (actual església de la Santíssima Creu)»: «Al principi, aquestes terres de la família *Bolà* van pertànyer a don Julio [Giménez] Llorca, l'amo del Castell, i les treballava en règim d'arrendament l'avi Pasqualet *Bolà*. Posteriorment, van ser comprades pel seu fill Benjamín Andrés Taberner cap a principis del segle xx»²⁶.

Així mateix, i en referència a un garroferar que el nostre protagonista tenia a la partida del Bovalar, podem dir, ni que siga de manera anecdòtica, que, tal com en 2009 explicà Ramon Tarín, «al centre de la rotonda que hi ha davant del motor de Batistet, al camí de Moret», es conserva actualment «l'única

²⁴ ESCRIVÀ, B., GARCIA, F., I MARTÍ, V., *op. cit.*, p. 97. Al respecte, cal dir també que en el volum de *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs* corresponent a 2012, p. 219, es publicà una fotografia en la qual es veu «el paretó de l'antic Hort de Montalt, on s'edificà el barri de Sant Vicent [Ferrer], que era del propietari del Castell fins 1918, Julio Giménez Llorca».

²⁵ ESCRIVÀ, B., GARCIA, F., I MARTÍ, V., *op. cit.*, p. 97.

²⁶ TARÍN LÓPEZ, R., «La configuració de la *cebera* en el paisatge agrari d'Alaquàs», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 2011, p. 132.

garrofera, segurament mil·lenària, originària del Bovalar» i «amb una soca de vora sis metres de circumferència, [...] del primitiu garroferal que [hi] tenia don Julio [Giménez] Llorca»²⁷. A propòsit d'aquest vertaderament monumental arbre, Salvador Estellés, extècnic de l'Ajuntament d'Alaquàs, m'ha comunicat que, quan es féu la reparcel·lació del polígon, els vials s'organitzaren de manera que la garrofera –que en la seua opinió és la més vella i antiga del terme: «Crec que va conèixer Jaume I», assevera– poguera quedar al seu lloc original, i protegida dins de la rotonda.

Monumental garrofera que pertanyé a Julio Giménez Llorca, i que actualment es troba en el camí Mas de Moret, a l'altura del motor de Batistet

Pel que fa a les quantitats econòmiques que Giménez Llorca percebia com a resultat dels lloguers, Escrivà, García i Martí comentaren: «En la llibreta de Don Julio Giménez podem veure els preus que li pagaven d'arrendament per fanecada, a l'any 1900. Partida del Dijous i Terç, a 22'50 pts. Partida de la

²⁷ TARIN I LÓPEZ, R., «El cultiu de la garrofera: una cultura mil·lenària a les nostres terres de secà», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 2009, p. 188, nota 10.

Vull manifestar el meu agraïment a Quico García, que m'ha ajudat a localitzar el punt exacte on es troba la garrofera.

Sequieta, a 15 pts. Partida del Bo[v]alar, a 5 pts. Podem deduir que solament de la partida del Terç treia una renda anual de 1.282'50 pts.»²⁸. Finalment, cal apuntar que, lligat a la seua condició de terratinent, durant el període 1892-1898 Giménez Llorca ocupà el càrrec d'«Alet Cavaller per Alaquàs», concretament, en representació de la sèquia de Benàger i Faitanar²⁹.

Tornant novament al Castell-Palau, que com ja he dit és quasi segur que el nostre protagonista no devia tenir un excessiu interès a adquirir, és el cas que formava part –juntament amb el molí fariner, un forn, una carnisseria i diverses cases ubicades als carrers Major, de la Sèquia i de les Eres, entre d'altres– del paquet immobiliari que, en febrer de 1889, li oferiren a molt bon preu Giuseppe Zacaria i Lino Meriggi, hereus finals del marquès de la Casta. De manera que Julio Giménez degué trobar-se, de la nit al matí i segurament sense pretendre-ho, convertit en propietari d'un edifici renaixentista carregat d'història i de simbologia; d'un antic casalot nobiliari, deshabitat des de 1707, que es trobava en un lamentable estat de conservació –«¡Lástima que esté abandonado aquel hermoso palacio!», exclamaren els membres del Centre Excursionista de Lo Rat Penat en desembre de 1880–, i que degué acceptar com qui es troba amb una artística i immensa casa de camp enmig de l'Horta on estar els caps de setmana i les hores de lleure. De fet, Baltasar Escrivà m'ha explicat que Julio Giménez passava les temporades d'estiu al Castell. I que, durant aquestes estades, llogava com a criades diverses fadrines del poble, entre les quals la seua àvia, Júlia Garcia Ferrer.

En aquest sentit, és probable que una bona part dels habitants d'Alaquàs de 1889 pensaren que el nou propietari de l'edifici pertanyia a la nissaga dels antics senyors d'Alaquàs; i que, en conseqüència, mereixia el mateix tracte i consideració. Així ho dona a entendre la informació que Josep Esteve Forriol relatà a Enric Juan a principis dels anys vuitanta del segle passat, en explicar-li que, tots els anys per Nadal, el seu avi portava a Julio Giménez una gallina com a regal. I en el mateix sentit s'ha expressat recentment Baltasar Escrivà, en relatar-me que, per Sant Joan, els seus besavis –Prima Ferrer Garcia i Baltasar Garcia Palop– obsequiaven amb pastissos i dolços el propietari del Castell,

²⁸ ESCRIVÀ, B., GARCIA, F., i MARTÍ, V., *op. cit.*, p. 97.

²⁹ TARIÀ I LÓPEZ, R., «Veïns del Carrer Major en 1923», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 2013, p. 40, nota 3.

que era també l'amo dels camps que treballaven. Tot allò eren les ofrenes que, des de temps immemorial –i en senyal d'ofrena i vassallatge–, en dates assenyalades els llauradors acostumaven a fer als senyors i propietaris de les terres.

Que l'adquisició del Castell per al gaudi personal i familiar no devia entrar en els plans de Giménez Llorca –encara que, finalment, degué sentir-se'n content i satisfet de la propietat– es féu patent en la conversa que mantingué amb els membres del Centre Excursionista de Lo Rat Penat el 12 de desembre de 1897, amb ocasió de la nova visita que els responsables de l'entitat cultural realitzaren a l'edifici. Així, després de constatar que «D. Julio Jiménez, su amable esposa y sus hijos hicieron los honores de su casa palacio, con una cortesía que recordaba los antiguos tiempos de los primitivos señores» i que «el último poseedor [del senyoriu d'Alaquàs] fue el marqués de la Casta y de Manfredi, barón de Bolbaite, residente en Austria³⁰. El Sr. Jiménez compró todos los bienes que conservaba en el reino de Valencia, incluso esta casa señorial», els ratpenatistes asseguraren que, en el moment de l'adquisició, Giménez Llorca «tuvo una idea que nos parece muy aceptable»: «Cuando se buscaba local para trasladar el Archivo General del Reino se manifestó dispuesto a dar en alquiler, en condiciones convenientes, este vasto y sólido edificio». I encara apuntaven: «Difícilmente se encontrará otro más apropiado para el objeto. La dificultad de la distancia ha desaparecido con el tranvía, que facilita el viaje en pocos minutos»³¹.

Per tant, amb la seua proposta de convertir el vell palau alaquaser en seu de l'Arxiu del Regne de València, Julio Giménez evidenciava dues coses, si més no: que no necessitava el casalot per al seu ús particular (preferia rebre una quantitat econòmica pel seu lloguer); i que la millor destinació que podia tenir un monument d'aquelles característiques era la dotació cultural. La qual cosa acredita també que, segurament, mai no li passà pel cap enderrocar-lo, tal com, per desgràcia, a finals del segle XIX i principis del XX s'esdevingué amb tants d'altres edificis històrics, des del Palau dels Comtes d'Oliva fins al Castell de Manises. I no li passà pel cap, entre d'altres coses, perquè no tenia la intenció d'alienar els seus elements més valuosos i perquè l'operació de demolició del monument devia ser molt costosa, des del punt de vista econòmic.

³⁰ Cal recordar que, fins a 1859, la regió de la Llombardia, on se situa la ciutat de Cremona, va pertànyer a l'Imperi Austríac.

³¹ Roca, R., *La Renaixença valenciana i el redescobrimient del país. El Centre Excursionista de Lo Rat Penat (1880-1911)*, Paiporta, Denes, 2011, p. 345.

Mantell de la Mare de Déu de l'Olivar que en 1894 donà Julio Giménez Llorca, i que fou restaurat pels clavaris de 1974

De la sensibilitat artística i la capacitat per al negoci que acreditava Julio Giménez, en parla també, i ben eloqüentment, una altra de les anècdotes que, a propòsit dels taulellets que engalanaven el claustre superior del Castell, relataren els ratpenatistes en desembre de 1897: «Un mercader de antigüedades ofrecia al Sr. Giménez dos reales por cada una de las menudas piezas que hay en el piso de los claustros, y poner un pavimento nuevo. Esto representaba una cantidad de alguna importancia. El inteligente propietario desechó la proposición»³². I és que, com veiem, a finals del segle XIX ja hi havia qui pretenia mercadejar amb els taulellets del monument renaixentista. Per sort per a nosaltres, Giménez Llorca no es deixà enganyar pels cants de sirena que, al respecte, li arribaren, cosa que li meresqué l'aplaudiment dels ratpenatistes.

D'una altra banda, cal interpretar com una manifestació de sensibilitat religiosa i artística –i també com una exhibició d'ascendent social i econòmic, a més d'un gest de magnanimitat i empatia envers la població d'Alaquàs– el fet que en 1894, cinc anys després d'haver adquirit l'edifici, Julio Giménez regalara a la parròquia de l'Assumpció un mantell per a la Mare de Déu de l'Olivar que incorporava, com a detall central, un bell brodat de les façanes est i nord del Castell³³. La capa personalitzada, que fou restaurada en 1974 pels clavaris de

³² *Ibidem*, p. 344.

³³ Al respecte, vegeu el llibre de festes d'Alaquàs corresponent a 1974; i el volum de *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs* corresponent a 2001, p. 224.

la patrona, encara es conserva a la parròquia; i ha de ser, sens dubte, una de les més antigues i simbòliques de totes les que posseeix la Mare de Déu.

En referència a la participació del nostre protagonista en determinades activitats o festes locals –sobretot les de caire religiós, com ara l'Adoració Nocturna–, que hem d'entendre com una manera de simpatitzar amb el veïnat, cal apuntar que en una data tan assenyalada com l'any 1900, en el moment de la celebració del sisé centenari de la troballa de la Mare de Déu de l'Olivar, el seu nom figurà entre el de la trentena de persones que integraven la clavaria en honor de la patrona d'Alaquàs, i on tampoc no faltaven diverses personalitats locals rellevants, com ara l'alcalde, el rector i el jutge de pau³⁴.

A propòsit de la relació que Julio Giménez, en tant que propietari del Castell, devia mantenir amb els veïns d'Alaquàs, resulta tan eloqüent com divertida l'anècdota que, el 16 de juliol de 1907, després de la visita arqueològica que practicà al monument, reproduí literalment l'historiador Francesc Vilanova Pizcueta: «“Todos los del pueblo se creen con derecho al Castillo”, me decía amargamente el dueño del mismo, que me sirvió de amable cicerone en mi excursión»³⁵. Aquella queixa, resulta evident, amagava l'anhel de propietat sentimental que el poble d'Alaquàs manifestava envers el monument. Un deler sobre el qual Vilanova, ben encertadament, reflexionava: «¿Y esto qué significa? Algo que palpita de un modo poderoso en el alma popular, y que debe tenerse en cuenta, encauzándolo a la conservación de monumentos tan curiosos e interesantes como el presente»³⁶. Perquè no hi ha dubte que si el Castell ha arribat fins als nostres dies ha sigut, en gran part, gràcies al fet que els habitants d'Alaquàs se n'han sentit, històricament, com els seus darrers i legítims propietaris.

En qualsevol cas, i laments a banda, la informació que podem extraure de les descripcions que elaboraren tant els ratpenatistes en 1897 com Vilanova en 1907 denota quin era el tarannà, acollidor i afable, que Julio Giménez mantenia amb els intel·lectuals i estudiosos que, periòdicament, devien sol·licitar

³⁴ MARTÍ CÀNOVES, M. J., «La festa de la Mare de Déu de l'Olivar des del record», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 2011, p. 147.

³⁵ ROCA, R., *Un passeig per la història del Castell-Palau d'Alaquàs (1880-1975)*, Alaquàs, Ajuntament d'Alaquàs, 2008, p. 70.

³⁶ *Ibidem*.

inspeccionar el Castell. Així ho confirmen també les notes que l'eclesiàstic i historiador Pedro Sucías Aparicio redactà en 1911, i que confirmen la bona resposta que obtingué del propietari a l'hora de visitar el palau. D'aquesta manera, Sucías agraïa «que el señor don Julio Giménez», a qui qualificava com a «vecino y habitante de Valencia», «me dejase ver algunos de los documentos de esta antigua casa de los Aguilares y Pardos para su estudio el índice de todos aquellos, a lo cual le estamos agradecidos y le damos las más expresivas gracias»³⁷.

Amb posterioritat a aquella data, no tornarem a trobar referències a Julio Giménez en tant que propietari del Castell-Palau fins al 15 de març de 1918, el dia en què, tal com en 2010 descrigué Tomás Roselló Jaunzarás, l'empresari Vicente Gil Roca, «industrial de cierto prestigio de la capital y dueño de un almacén de madera en la Gran Vía de Valencia, compra el Castell d'Alaquàs a su anterior propietario, Julio Giménez Llorca, con “el propósito de demolerlo para enagenar las maderas de sus macizos y hermosos artesonados”»³⁸. D'aquella operació de compra-venda, en donà fe el notari de Torrent, Gaspar Ripoll.

Tant Giménez Llorca com Gil Roca eren, en 1918, potents propietaris i comerciants de la ciutat de València, i no tinc cap dubte que es coneixien personalment. Entre d'altres coses perquè, a més de la seua semblant dedicació professional i posició social, existeix un altre poderós llaç d'unió entre ells, en aquest cas polític, ja que tots dos eren republicans i admiradors de Blasco Ibáñez. Així, sabem que, en 1906, Vicente Gil Roca fou elegit com a regidor de l'Ajuntament de València per la Unión Republicana, amb la qual cosa és molt probable que fóra company de partit de Julio Giménez Jordán, el fill del nostre protagonista.

Que el propòsit amb què Gil Roca adquirí l'edifici fou el de derruir-lo o, si més no, desballestar-lo i comercialitzar amb la fusta i els seus elements més valuosos, em sembla fora de tot dubte, i per dos motius: en primer lloc, perquè així ho denunciaren la totalitat d'entitats i mitjans de comunicació que en abril de 1918 es mobilitzaren a favor de la conservació del monument

³⁷ ROYO MARTÍNEZ, J., «Las Notas útiles para la Historia del Reino de Valencia (Alacuás), de Pedro Sucías Aparicio. Alacuás-Allaquaz-Alaquauz-Alaguas», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 1996, p. 74.

³⁸ ROSELLÓ JAUNZARÁS, T., «En defensa del Castell d'Alaquàs: el patrimoni d'un poble (1918)», *Quaderns d'Investigació d'Alaquàs*, Ajuntament d'Alaquàs, 2010, p. 116.

alquaser; i en segon, perquè, tal com vaig poder documentar el passat mes d'abril, Gil Roca era també el propietari de la gòtica Casa-Palau del Delme o del Bisbe de Sagunt, que enderrocà cinc mesos després d'adquirir el Castell, en agost de 1918, per tal de mercadejar amb els seus elements artístics. De fet, a instàncies del Centre de Cultura Valenciana, amb data de 28 d'agost el Governador provincial s'interessà per la conservació de les restes i parts més

Fotografia de Vicente Gil Roca que fou publicada juntament amb les de la resta de regidors –i Blasco Ibáñez en posició central– que el partit Unión Republicana tenia a l'Ajuntament de València en 1906

valuoses del palau, des d'un punt de vista històric; i cinc dies després, el 2 de setembre, comunicà a l'alcalde de Sagunt que «el dueño del edificio, Vicente Gil Roca, había manifestado que cuantos objetos artísticos y restos arqueológicos contenga el inmueble los recogerá y, debidamente conservados, los trasladará a su domicilio de Valencia "para hacer de ellos el uso que tenga por conveniente como dueño de los mismos", habiendo reusado la intervención de la Alcaldía»³⁹.

En aquest sentit, cal dir també que, malgrat les afinitats professionals i polítiques que els unien, entre Giménez Llorca i Gil Roca devien existir notables diferències ideològiques i de concepte. Així, a banda del que sabem que féu amb la casa-palau saguntina, hi ha una anècdota relacionada amb el Castell d'Alaquàs que ens parla de l'afany mercantilista de Vicente Gil Roca. D'aquesta manera, tenim notícia que l'empresari de la fusta pagà 10.000 pesetes per la compra del monument⁴⁰; i és molt possible que, pocs dies després, a canvi de no enderrocar-lo –de rescatar-lo– en demanara 50.000. És a dir, cinc vegades el que havia desembutxacat. Així es dedueix de la crida que, el 18 d'abril de 1918, l'entitat Joventut Valencianista publicà al diari *La Correspondencia de Valencia*, on es pot llegir: «¿No hi ha en València ningun capitaliste que puga alvansar –només qu'alvansar– 50.000 pesetes per a el rescate del Castell d'Alacuàs, hasta qu'arrive l'hora d'adquirir-lo per a museu o arxíu de coses valencianes?»⁴¹.

Com sabem, Julio Giménez Llorca expirà en octubre de 1926, és a dir, vuit anys i mig després d'haver venut el Castell-Palau. I encara que no arribà a veure com tombaven la torre nord-oest del monument –una agressió que data de febrer de 1928⁴²–, sens dubte devia estar al corrent de les pretensions demolidores del nou propietari, Vicente Gil Roca. Per tant, el que difícilment podia

³⁹ DELICADO MARTÍNEZ, F. J., «La Comisión Provincial de Monumentos Históricos y Artísticos de Valencia (1844-1893): génesis y evolución», tesi doctoral inèdita, València, Universitat de València, 2013, p. 261. Al respecte, vegeu també el meu treball: *A l'ombra del Castell. Escrits sobre Alaquàs i el seu Castell-Palau*, Alaquàs, Ajuntament d'Alaquàs-Col·lectiu Quaderns d'Investigació d'Alaquàs, 2018, p. 65-69.

⁴⁰ «Al fin se salvó el Castillo de Alacuás», *Diario de Valencia* (01-05-1918). Per cert, 10.000 pessetes és també el preu en què fou valorat el Castell en la Manifestació d'Herència dels seus béns que en 1883 realitzaren els descendents del marquès de la Casta. Vegeu el treball d'Enric Juan en aquest mateix volum.

⁴¹ «El Castell d'Alacuàs. A la noblea valenciana. Al capital valencià», *La Correspondencia de Valencia* (18-04-1918).

⁴² Vegeu les pàgines 36-40 del meu treball *Un passeig per la història del Castell-Palau d'Alaquàs (1880-1975)*, Alaquàs, Ajuntament d'Alaquàs, 2008.

imaginar Giménez Llorca és que, deu dècades després, els seus descendents tornarien a fruir –tal com en el passat ho havien fet ell i la seua esposa i fills– de les estances de tan majestuós edifici, ara ja convertit en patrimoni del poble. I que fins i tot participarien en les celebracions del centenari de la protecció del palau, una commemoració que no sols està permetent gaudir-lo i donar-lo a conèixer, sinó també projectar-lo envers el futur.

APÈNDIX

Necrológicas. Don Julio Giménez Llorca⁴³

Una desgracia nueva viene a condoler a nuestro colega *El Pueblo*, harto castigado por el infortunio. Y como a los compañeros del diario republicano, este dolor nos llega a todos los periodistas unidos en el seno de la Asociación de la Prensa valenciana como en el íntimo terreno de la amistad. Esta desgracia es el fallecimiento del señor don Julio Giménez Llorca, padre del presidente de la Asociación y redactor de *El Pueblo*, don Julio Giménez Jordán.

Su vida, venerable vida de trabajo y honradez y bondad, del señor Giménez Llorca se extinguió ayer, a las ocho de la noche. Largos días fue una dolencia indomable consumiendo las senectas energías de su cuerpo fatigado ya y curvado sobre la tierra, dócil a la llamada de esa tierra que esta tarde recibió y guardará para siempre sus nobles cenizas.

Ochenta años vio pasar don Julio Giménez desde su morada, que en todo instante santificó con su trabajo y su virtud y ennobleció con el amor más fuerte hacia sus hijos. Hondos dolores, recios pesares nevaron su cabeza y castigaron su corazón. Pero ninguna huella amargaba su e[s]píritu, que era, cada día, más claro y terso, más suave y bondadoso, como si las mismas durezas de la existencia lo iluminasen con las claridades de una inteligencia sobrehumana.

Por esto el finado llegó al crepúsculo de sus ochenta inviernos como un patriarca, venerado y amado por todos los que de él supieron y en su mano hallaron, alguna vez, socorro para sus menesteres, y de su palabra consuelo y consejo para sus flaquezas morales.

⁴³ *La Voz Valenciana*, 25 d'octubre de 1926, p. 1.

Por esto el fallecimiento del honorable anciano ha producido hondísima sensación de pena en todas las clases sociales.

Por esto, nosotros, de todo corazón, enviamos a sus hijos y familiares, singularmente a nuestro querido compañero Giménez Jordán, el testimonio caluroso de nuestra condolencia.

¡D. E. P. el alma de don Julio Giménez Llorca!

*

*

*

El entierro del señor Giménez Llorca se ha verificado esta tarde, y ha constituido una manifestación de duelo expresada con la adhesión de infinidad de amigos, que han ido a rendir al finado el último tributo de amistad.

En la comitiva abrían marcha los niños asilados de la Protectora y del Colegio de San Vicente. Seguía el clero parroquial de San Valero. El féretro iba en lujosa carroza llena de coronas.

Se han formado dos presidencias, en las cuales figuraban el Alcalde señor Oliag, delegado de Hacienda señor Vázquez Lasarte, presidente de la Cámara de Comercio y de la Junta de Obras del Puerto, ingeniero de esta Junta señor Membrillera, vicepresidente de la Asociación de la Prensa señor Calvo Acacio, director de *El Pueblo* Félix Azzati, don Germán Giménez, hermano del finado; parientes de éste, marqués de Ezenarro y don Carlos Llorca, y los hijos don Julio y don José Giménez.

La comitiva, en la que iban muchos periodistas y otros elementos de significación en Valencia, ha llegado hasta San Agustín, donde se ha despedido el duelo.

Reiteramos nuestro pésame a la atribulada familia.

Necrología⁴⁴

Nuestro querido compañero y amigo el presidente de la Asociación de la Prensa, don Julio Jiménez Jordán, sufre en estos momentos la terrible amargura de haber perdido a su anciano y amadísimo padre, el respetable señor don Julio Jiménez Llorca.

De posición desahogada, el finado no se mostró nunca soberbio ni orgulloso, y su trato sencillo, afable y caballeroso conquistáronle el afecto y las simpatías de cuantos con su trato se honraron.

En su ya larga existencia, pues contaba 80 años de edad, no hizo más que sumar amigos, pues el que hablaba una vez con don Julio quedaba encantado de su deferencia y bellas condiciones.

Para dolores como el que aqueja a sus apenados hijos no hay palabras de consuelo, y por ello nos limitamos a unirnos a su pena, y al enviarles la expresión de nuestro sincero pésame, muy particularmente a nuestro compañero don Julio, elevamos una plegaria para que Dios derrame sobre sus lacerados corazones el bálsamo de la religión cristiana y acoja en su amoroso seno el alma de don Julio Jiménez Llorca, que en paz descanse.

*

*

*

Esta tarde a las cuatro se ha verificado el entierro, y en el cortejo han figurado asilados de la Protectora de los Niños y de San Vicente Ferrer y el clero de San Valero.

La presidencia oficial estaba integrada por el Alcalde, don Luis Oliag; presidente de la Junta de Obras del Puerto, señor Dutrús; Delegado de Hacienda, señor Vázquez Lasarte; ingeniero-jefe de las Obras del Puerto, señor Membrillera; vicepresidente de la Asociación de la Prensa, señor Calvo Acacio, y el director de *El Pueblo*, señor Azzati.

Por la presidencia de la familia han figurado el hermano del finado, don Germán; hijos don Julio y don José y los parientes señores marqués de Ezenarro y Llorca. Seguía un acompañamiento numeroso y distinguido.

⁴⁴ *La Correspondencia de Valencia*, 25 d'octubre de 1926, p. 1..

[D. Julio Jiménez Llorca]⁴⁵

La inesperada noticia del fallecimiento del respetable señor don Julio Jiménez Llorca, padre amantísimo de nuestro querido compañero don Julio Jiménez, redactor de *El Pueblo* y presidente de la Asociación de la Prensa Valenciana, nos ha producido verdadera pesadumbre; nada sabíamos de la cruel enfermedad que minaba la existencia del animoso y fuerte señor, y al comunicársenos el triste desenlace, sentimos con la cierta ausencia de aquél la intensa pena que sufrirá nuestro buen amigo Jiménez Jordán y distinguida familia. Cuando semejantes amarguras se han de soportar en medio de las fatigas y luchas de nuestra profesión, son agotadoras, sobrepasan el límite de la humana resistencia.

Tan solo el calor de corazones amigos logra devolvernos una pequeña parte de las energías perdidas. Si esto es así, tenga la seguridad el presidente de la Asociación de la Prensa que reclamamos una buena parte de sus dolores, haciéndolos propios, sin el intento de consolarlos, porque para ello no contamos con palabras, sino con acendrados afectos.

Los muchos que merece la familia del señor Jiménez Jordán, demostrándose ayer, al acompañar a su inolvidable padre al cementerio. Formáronse dos presidencias, en las que figuraban el alcalde, señor Oliag, delegado de Hacienda, señor Vázquez Lasarte, presidente de la Cámara de Comercio y de la Junta de Obras del Puerto, ingeniero de esta Junta, señor Membrillera, vicepresidente de la Asociación de la Prensa, señor Calvo Acacio, director de *El Pueblo*, don Félix Azzati, don Germán Jiménez, hermano del finado, parientes de éste, marqués de Ezenarro y don Carlos Llorca, y los hijos, don Julio y don José Jiménez.

Seguían la mayor parte de los periodistas valencianos, escritores, artistas, obreros, representaciones, en fin, de todos los sectores sociales. Séale la tierra leve al hombre bueno, trabajador, de recia complexión física y moral, y reciba el estimado colega y querido amigo, con su distinguida familia, la cordial identificación con su dolor.

⁴⁵ *Las Provincias*, 26 d'octubre de 1926, p. 2.

Necrología. D. Julio Jiménez Llorca⁴⁶

A la avanzada edad de los 80 años falleció el domingo último el caballeroso señor don Julio Jiménez Llorca, persona muy estimada por cuantas personas tuvieron ocasión de apreciar sus excelentes cualidades y su ejemplar modo de proceder.

A la dolorida familia, y de una manera especial a sus hijos don Julio y don José, enviamos el testimonio de nuestro sentido pésame.

A los lectores suplicamos una oración en sufragio del alma de don Julio Jiménez Llorca.

[D. Julio Jiménez Llorca]⁴⁷

A la avanzada edad de 80 años, dejó ayer de existir don Julio Jiménez, padre de nuestro particular amigo el presidente de la Asociación de la Prensa don Julio, dejando sumidos en el mayor desconsuelo a sus hijos, hermanos y demás familia, que le querían como se quiere al hombre bueno y cariñoso.

Fue don Julio una persona dignísima, que gozaba en trabajar continuamente, en luchar para crear. Y una prueba elocuente de esto que decimos puede hallarse en el término de Alacuás, donde convirtió, a fuerza de valentía y patriotismo, terrenos de secano en huertas florecientes, haciendo producir lo improductible y dando valor a campos que en ese sentido eran negativos.

A la virtud ésta, que debía tener muchos imitadores, unía don Julio una bondad grande, una educación exquisita y una piedad extremada hacia los pobres, todo ello fundido en el crisol de la honradez.

Cuantos le trataron en vida habrán sentido su muerte hondamente, y los pobres habrán perdido con la desaparición de este buen señor un decidido defensor de los necesitados.

Ayer tarde se verificó el entierro, que fue una sentida manifestación de duelo.

⁴⁶ *Diario de Valencia*, 26 d'octubre de 1926, p. 3.

⁴⁷ *El Mercantil Valenciano*, 26 d'octubre de 1926, p. 2.

En el cortejo fúnebre figuraban los niños de la Protectora y de San Vicente Ferrer y el clero parroquial de San Valero.

El féretro, en lujosa carroza, iba rodeado de coronas.

La presidencia oficial estaba integrada por el alcalde, don Luis Oliag, presidente de la Junta de Obras del Puerto, señor Dutrús, delegado de Hacienda señor Vázquez Lasarte, ingeniero-jefe de las Obras del Puerto, señor Membrillera, vicepresidente de la Asociación de la Prensa, señor Calvo Acacio, y el señor Azzati.

Figuraron en la presidencia de la familia el hermano del finado don Germán, hijos don Julio y don José, y los parientes señores marqués de Ezenarro y Llorca. Seguía un acompañamiento numeroso y distinguido.

Reciban don Julio y don José Jiménez y demás familia del finado nuestro sentido pésame, que deseamos lo unan a los muchos que con motivo de esta sensible desgracia habrán recibido.

D. Julio Giménez Llorca⁴⁸

Otro de los nuestros muy querido, el entrañable compañero y presidente de la Asociación de la Prensa, Julio Giménez, unido por el más elevado nexo a esta casa desde su fundación, ha sufrido un golpe durísimo.

Anteanoche falleció su honrado y buen padre don Julio Giménez Llorca, a los 81 años, cuando nadie creía, a pesar de su avanzada edad, en tan funesto desenlace, ya que de todos eran conocidos sus arrestos y las energías de que hasta hace poco había dado muestra. Pero una rápida y cruel dolencia y otro dolor lacerante que truncó su alma, ha deshecho todos nuestros optimismos al verle arrogante y llevando con tanta prestancia una dilatada existencia consagrada al bien, a la honradez y al trabajo.

El señor Giménez Llorca, perteneciente a una conocidísima y prestigiosa familia valenciana, unió sus destinos en lazo amoroso, de afecto imperdurable, a una dama de relevantes dotes personales y poseedora de las más depura-

⁴⁸ *El Pueblo*, 26 d'octubre de 1926, p. 1.

das virtudes, doña Manuela Jordán, también de una familia distinguidísima, y ambos constituyeron un hogar modelo, presidido por las venturas y por los goces inefables que proporcionan la rectitud de conciencia y la satisfacción del deber cumplido.

Así vivieron largos años consagrando la existencia al cariño de los suyos, de sus idolatrados hijos Julio y Pepe y de sus tiernos nietecitos.

La muerte de tan digna señora fue como la iniciación de un naufragio espiritual en el hogar de tan queridos amigos nuestros, abriendo el infausto suceso tan honda brecha en el alma de los suyos que no ha podido sobrevivirla el buen esposo y padre amantísimo cuya muerte tanto nos conmueve.

El finado, que como decimos poseía una robusta constitución física, sufrió un golpe de muerte con la desaparición de su fiel compañera, y aunque el amor vivísimo que sus hijos le profesaban mitigaba aquel perpetuo dolor, no pudo avenirse a una existencia en la cual faltaba la que había sido la más elevada concreción de sus amores, la esposa inseparable, la madre ejemplar de sus hijos.

El señor Giménez Llorca, de un carácter sobrio, de una rectitud sin límites y de una laboriosidad digna de ser imitada, comenzó desde muy joven a dedicar sus talentos e iniciativas a la realización de varias empresas que sirvieron para acrecentar sus prestigios de hombre emprendedor y útil a la sociedad, habiendo dejado indelebles muestras de sus desvelos en varios proyectos convertidos en felices realidades.

Hombre de corazón, jamás desoyó la súplica del desvalido, socorriendo siempre con mano pródiga a quien a él acudía en busca de un bálsamo de consuelo para el cuerpo y para el espíritu. Su pan y su consejo honrado no faltó jamás a quien lo hubo de menester. Por eso se explica que la noticia de su muerte haya causado tan vivo dolor entre quienes tuvieron la dicha de tratarle, afectos que se pusieron de manifiesto en el triste acto de conducir sus restos mortales al Cementerio.

A las cuatro de la tarde de ayer se verificó el entierro, figurando en el cortejo los asilados de la Protectora de Niños y de San Vicente Ferrer.

Por la presidencia de la familia figuraban el hermano del finado, don Germán; hijos don Julio y don José y los parientes, señores marqués de Ezenarro y Llorca.

La presidencia oficial estaba integrada por el Alcalde, don Luis Oliag, presidente de la Junta de Obras del Puerto, señor Dutrús; delegado de Hacienda, señor Vázquez Lasarte; ingeniero-jefe de las Obras del Puerto, señor Membrillera; vicepresidente de la Asociación de la Prensa, señor Calvo Acacio, y el director de *El Pueblo*, señor Azzati.

El gobernador civil, señor Álvarez Rodríguez, envió al hijo del finado, Julio, un cariñoso besalamano excusando su asistencia al acto por imprescindibles deberes del cargo.

Seguía a las dos presidencias un público numeroso y distinguido, en el que figuraban muchas personalidades del partido republicano, la mayoría de los periodistas valencianos y amigos particulares de la familia.

Varios familiares y algunos íntimos acompañaron el cadáver hasta el cementerio, testimoniando así el hondo afecto que sienten por la apreciable familia Giménez.

Esta, que sabe lo mucho que en esta casa se la quiere, y en particular sus hijos, nuestro cordial camarada Julio, nuestro entrañable amigo Pepe, nietecitos, hermanos y demás, reciban la expresión de nuestro más sincero pésame, deseando a todos la resignación necesaria para conllevar el golpe crudísimo que les abrumba.